

Iva Michňová

NĚMECKÁ PODSTATNÁ JMÉNA JINAK

*Sprache Absprache
Fürsprache Fremdsprache*

*Děkuji všem, kdo přispěli ke vzniku
a ke konečné podobě této knihy.*

Iva Michňová

NĚMECKÁ PODSTATNÁ JMÉNA JINAK

*Sprache Absprache
Fürsprache Fremdsprache*

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

Iva Michňová

NĚMECKÁ PODSTATNÁ JMÉNA JINAK

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401
www.grada.cz
jako svou 8702. publikaci

Odpovědná redaktorka Mgr. Marie Zelinová
Jazyková revize Tobias Cramer
Grafická úprava a sazba Antonín Plicka
Ilustrace na obálce a uvnitř knihy © Romana Riba-Rollingerová
Návrh a zpracování obálky Vojtěch Wagner
Počet stran 208
První vydání, Praha 2023
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2023

ISBN 978-80-271-7062-3 (pdf)
ISBN 978-80-271-3432-8 (print)

Obsah

O autorce	7
O ilustrátorce	7
Předmluva	9

Část 1

1. SKLOŇOVÁNÍ	12
2. PLURÁL	14
3. ČLEN DIE	16
4. ČLEN DER	18
5. ČLEN DAS	20
6. RŮZNÉ ČLENY	22
7. SPOJENÍ S ADJEKTIVY A SLOVESY	24
8. TROJICE	26
9. HOMONYMA	28
10. KLÍČOVÁ SLOVA A GERMANISMY	30

Část 2

ABEND	34
ARBEIT	36
BAUM	38
BIER	40
BLICK	42
BROT	44
DRUCK	46
FAHRT	48
FALL	50
FRAGE	52
GABE	54
GANG	56
GARTEN	58
GELD	60
GRIFF	62
HALT	64
HAND	66
HAUS	68
HOF	70
JAHR	72
KARTE	74
KÖRPER	76
KRAFT	78
KÜCHE	80

KUNFT	82
LAGE	84
LASS	86
MANN	88
MARKE	90
MENT	92
MUT	94
NAHME	96
PASS	98
RAT	100
RUF	102
SATZ	104
SCHLAG	106
SCHLUSS	108
SCHNITT	110
SCHRIFT	112
SCHUSS	114
SICHT	116
SPIEL	118
SPRACHE	120
SPRUCH	122
SPRUNG	124
STAND	126
STOFF	128
STÜCK	130
TAG	132
TEIL	134
TRAG	136
TRITT	138
WAND	140
WELT	142
WERK	144
WORT	146
ZEIT	148
ZEUG	150
ZUG	152
Řešení	155
Test 1: Substantiva	193
Test 2: Idioms	199
Příloha	203
Literatura	207

O autorce

Mgr. Iva Michňová, Ph.D.

Vystudovala FF UK (obory překladatelství a tlumočnictví – němčina, italština). V současnosti vyučuje na Vysoké škole ekonomické v Praze. Vede kurzy zaměřené na odborný hospodářský jazyk, odborný překlad a komunikační dovednosti.

Tato kniha je její jubilejní desátou autorskou publikací. V nakladatelství Grada Publishing jí již vyšly knihy *Business Deutsch* (2006), *Společenská konverzace v němčině* (2007), *Deutsch im Beruf 1* (2008), *Němčina – rétorika, prezentace, komunikace* (2011), *Němčina Business Deutsch* (2014), *Moderní německá konverzace* (2016), *Němčina: moderní konverzace* (2017), *Němčina – 100 tipů a nápadů pro atraktivní výuku* (2019) a *Německá gramatika jednoduše a prakticky* (2021).

Vedle psaní učebnic přeložila více než 60 knih z oblasti odborné a populárně-naučné literatury a řadu divadelních her. Studio DVA a Klicperovo divadlo Hradec Králové uváděly v jejím překladu komedii *Kutloch* od Kristofa Magnussona. V okamžiku vydání této knihy uvádí Pantheon production komedii *Přátelák* Stefana Vögela a Divadlo J. K. Tyla v Plzni tragikomedii Anity Augustin *Jednou hole, jednou na nože*.

Kontakt: michnova@vse.cz
www.ivamichnova.cz

O ilustrátorce

Ing. Romana Riba-Rollingerová

Pochází z Poděbrad, od roku 1996 žije v jižní Francii. Absolvovala Fakultu architektury ČVUT v Praze, vystudovala také psychografolonii (Educatel, Francie). Je architektka, ilustrátorka a spisovatelka. Publikovala čtyři romány: *Veškerá podobnost a jiné kotrmelce* (Ostrov 2001), *Všechno, co svrbí, jednou svrbět přestane* (Carpe Diem 2007), *Ke Gogolovi a zpátky* (Carpe Diem 2019), *Belvédère* (La P'tite Hélène Editions 2018). Píše, tvoří a překládá pro mezinárodní kulturní asociaci Sunset Agence Internationale, propagující francouzsko-českou spolupráci.

Předmluva

Milé čtenářky a milí čtenáři,

držíte v ruce knihu určenou všem, kdo si chtějí zlepšit němčinu a hledají učebnici, která je tak trochu jiná. Zaměřuje se na německá substantiva z netradičního úhlu. Skládá se ze dvou částí: prvních deset kapitol se věnuje gramatice, zejména členům. Dalších šedesát kapitol obsahuje substantiva se stejnou koncovou částí slova.

Co všechno vám učebnice přináší:

V první části je uvedeno několik metod a možností, jak se (konečně) naučit členy nebo alespoň u velké části substantiv dokázat člen správně odhadnout. Metody sahají od těch klasických, kdy se člen určuje podle tvaru či významu, po mnemotechnické pomůcky, které se hodí zejména v případě, že se vám člen u některého substantiva pořád plete. Poslední kapitola první části vysvětluje metodu klíčových slov, jež pomáhá s učením slovíček obecně. Ne všechny metody ale vyhovují každému, vyberte si ty, které osloví právě vás.

Ve druhé části pak najdete šedesát kapitol obsahujících substantiva se stejnou koncovou částí, kterou nemusí být vždy samostatné slovo. Výhodou je, že až na několik málo výjimek mají substantiva v dané kapitole stejný člen a plurál, takže se je vlastně učíte jen jednou. Téměř padesát cvičení je věnováno rčením či idiomům. U rčení je dobré znát význam pasivně, aktivní používání doporučuji odpozarovat od rodilých mluvčích. Stejně jako v češtině nejsou některá rčení úplně běžná nebo jsou typická třeba jen pro určitou věkovou skupinu.

Přeji vám, aby vás němčina s touto učebnicí bavila, a děkuji vám za přízeň.

Iva Muchňová

Poznámka:

Pro podobnost s němčinou a kvůli délce používám v knize gramatické pojmy vycházející z latiny: substantiva (podstatná jména), adjektiva (přídavná jména), maskulina (podstatná jména mužského rodu), feminina (podstatná jména ženského rodu), neutra (podstatná jména středního rodu), singulár (jednotné číslo), plurál (množné číslo).

Část 1

CO NAJDETE V TÉTO ČÁSTI:

Kapitola 1

První kapitola se věnuje skloňování, ve cvičení si odvodíte jeho pravidla.

Kapitola 2

Druhá kapitola shrnuje tvoření plurálu substantiv.

Kapitoly 3–5

Kapitoly tři až pět shrnují pravidla pro určování členů podle tvaru a významu. V kapitolách tři a čtyři jsou ve cvičení substantiva, která patří do slovní zásoby pro úroveň A1, v páté kapitole se pak v prvním cvičení doplňují členy podle pravidel uvedených v kapitolách tři až pět.

Kapitola 6

Šestá kapitola obsahuje substantiva, která mají s různým členem různý význam, a je určena spíše pro pokročilé.

Kapitoly 7–8

V kapitolách sedm a osm jsou uvedeny metody nebo vlastně mnemotechnické pomůcky, které se hodí pro zapamatování členů, pokud se nám pletou. Jedná se o postupy časově náročné a doporučuji je jako doplňující, protože s jedním slovem strávíte hodně času – na druhou stranu je pak velmi pravděpodobné, že si dané slovo se správným členem zapamatujete.

Kapitola 9

Devátá kapitola obsahuje homonyma, tedy substantiva stejně znějící nebo psaná, ale různého významu.

Kapitola 10

Desátá kapitola popisuje metodu klíčových slov, která se používá při učení slovíček, a germanismy, které rovněž usnadňují učení nových slov.

1. SKLOŇOVÁNÍ

Chcete-li při komunikaci použít správný člen, nemusíte ho vždy s jistotou znát. Často ho můžete odvodit z toho, na co reagujete (z psaného textu či mluveného slova).

Příklad: Das ist **ein schönes** Auto. Substantivum je v 1. pádě, **ein** znamená, že člen bude **der** nebo **das**, koncovka **-s** u adjektiva jednoznačně říká, že člen je **das**.

Z příkladu vyplývá, že je nutné umět skloňovat. Existují dva způsoby, jak se dá skloňování přehledně shrnout do tabulek. Nám se hodí oba.

Tradiční tabulka skloňování určitého a neurčitého členu

	maskulinum	neutrum	femininum	plurál
1. pád	der/ein	das/ein	die/eine	die
2. pád	des/eines	des/eines	der/einer	der
3. pád	dem/einem	dem/einem	der/einer	den
4. pád	den/einen	das/ein	die/eine	die

Tradiční řazení pádů od prvního do čtvrtého odpovídá tomu, jak jsme se učili pády ve škole v hodinách češtiny. Jsme na toto řazení zvyklí. V obou jazycích je podmět v 1. pádě a často se shoduje i předmět ve 4. pádě bez předložky: Ich sehe **einen** Mann. – Vidím muže. Ich lese **ein** Buch. – Čtu knihu. Ich schreibe **eine** E-Mail. – Píšu e-mail.

Moderní tabulka skloňování určitého a neurčitého členu

1. pád	der/ein	das/ein	die/eine	die
4. pád	den/einen			
3. pád	dem/einem		der/einer	den
2. pád	des/eines			der

Moderní řazení se řídí četností pádů, a kdo se učí německy, neučí se celou tabulku najednou, ale postupně po řádcích. Ze spojených buněk tabulky názorně vyplývá, že tvary členu jsou v některých pádech či rodech stejné (např. die má jen dva tvary členu, der a das mají ve 2. a 3. pádě shodné tvary, proto jsou členy záměrně v pořadí der, das, die).

Koncovky substantiv

V singuláru mají maskulina a neutra ve 2. pádě koncovku **-s**. Substantiva s tzv. *n*-skloňováním mají kromě 1. pádu koncovku **-n** (► 4). V plurálu mají substantiva ve 3. pádě koncovku **-(e)n**, pokud nekončí na **-s**.

Předložky

Pokud stojí před substantivem předložka, neptáme se pádovými otázkami jako v češtině, protože ne vždy se předložka v němčině a v češtině pojí se stejným pádem.

Předložky se pojí s následujícími pády:

aus, bei, mit, nach, von, zu: předložky s 3. pádem
durch, für, gegen, ohne, um: předložky se 4. pádem
an, auf, hinter, neben, in, über, unter, vor, zwischen: předložky s 3. pádem (ptáme se kde?); se 4. pádem (ptáme se kam?)
trotz, während, wegen, statt: předložky s 2. pádem (předložek s 2. pádem je celá řada, jsou však často knižní)

Pravidla pro koncovky adjektiv si odvodíte ve cvičeních na následující straně.

Pokud potřebujete, využijte u následujících cvičení tabulku se členy a přehled předložek vlevo.

1. U substantiv v singuláru určete člen a doplňte pravidlo pro koncovky adjektiv:

1. Aus dem hohlen Bauch heraus würde ich sagen, dass es stimmt. ____ Bauch
2. Wenn man ihm den kleinen Finger gibt, nimmt er die ganze Hand. ____ Finger; ____ Hand
3. Der verstauchte Knöchel tut weh. ____ Knöchel
4. In einer Stresssituation ist Bewahren des kühlen Kopfs wichtig. ____ Kopf
5. Jedem ist schon mal der Bus vor der eigenen Nase weggefahren. ____ Nase
6. Man kann nicht das linke Ohr auf die rechte Schulter legen. ____ Ohr; ____ Schulter
7. Ich will, dass meine Spende in die richtigen Hände gelangt.
8. Ich kann meinen eigenen Augen nicht trauen.
9. Es ist halb so schlimm, ich lasse mir darüber keine grauen Haare wachsen.

Po určitém členu mohou mít adjektiva jen (počet) ____ možné koncovky. Když se „nezmění“ člen (je jako ve slovníku), má adjektivum koncovku ____, v ostatních případech je _____. V plurálu je u adjektiv po určitém členu, po přivlastňovacích zájmenech a po kein ve všech pádech _____.

2. U substantiv v singuláru určete člen a doplňte pravidlo pro koncovky adjektiv:

1. Ich kann mein neues Heft nicht finden. ____ Heft
2. Alle notwendigen Dokumente habe ich in einer speziellen Mappe. ____ Mappe
3. Ich benötige einen hochwertigen portablen Drucker. ____ Drucker
4. Meine Bewerbungsunterlagen habe ich in einem verschlossenen Briefumschlag abgegeben. ____ Briefumschlag
5. Eine kabellose Tastatur und Maus werden mit dem Computer über einen winzigen USB-Empfänger verbunden. ____ Tastatur; ____ USB-Empfänger
6. Auf dem Formular muss ein Abdruck eines amtlichen Stempels sein. ____ Stempel
7. Ein leistungsfähiger Computer ist heute im Unterricht unbedingt nötig. ____ Computer

Po neurčitém členu mají adjektiva stejné koncovky jako po členu _____, jen v 1. pádě maskulin a ve 4. pádě neuter mají koncovku členu, tedy ____ a _____.

3. U substantiv v singuláru určete člen a doplňte pravidlo pro koncovky adjektiv:

1. Ich nehme prickelndes Wasser und schwarzen Kaffee. ____ Wasser; ____ Kaffee
2. In diesem Lokal genießt man den echten Geschmack italienischen Weins. ____ Wein
3. Ich esse gern Salat mit gegrilltem Käse. ____ Käse
4. Ich mag vegetarische Küche. ____ Küche
5. In der Kantine gab es zähes Fleisch mit universeller brauner Soße. ____ Fleisch; ____ Soße
6. In diesem Museum kann man die Herstellung tschechischen Biers sehen. ____ Bier
7. Kauf bitte noch schwarze Oliven.
8. Ein schöner Tag beginnt mit dem Duft frischer Brötchen.
9. Ich habe Rindsgulasch mit hausgemachten Nudeln bestellt.

Adjektiva bez členu mají ____ koncovku jako určitý člen. Výjimkou je ____ pád maskulin a neuter, kde je koncovka adjektiv ____ (2. pád vyjadřuje koncovka -s u substantiva).

2. PLURÁL

- Existuje pět možností tvoření plurálu: 1. **-(e)n**; 2. **-e**; 3. **-er**; 4. **-(e)s**; 5. –
- U koncovek **-e** a **-er** je v plurálu možná přehláska.

Statisticky platí:

1. Nejčastější koncovkou plurálu je **-n**.
Má ji asi polovina substantiv, zejména feminina (všechny přípony typické pro feminina) a také maskulina s n-skloňováním.
2. Druhou nejčastější koncovkou je **-e**.
Má ji zhruba třetina substantiv, zejména maskulina a neutra.

Dále platí:

3. Koncovku **-er** má řada neuter (většinou jednoslabičných).
4. Koncovku **-(e)s** mají cizí slova, zkratky a slova se samohláskou na konci (kromě **-e**).
5. Žádnou koncovku nemají z velké většiny substantiva končící na **-er**, **-el**, **-en**.

Pro tvoření plurálu dále platí:

- U přípony **-in**, kterou se tvoří tvary feminin, se zdvojuje **n**: die Studentin – Studentinnen.
- U přípony **-nis** (► 6) se zdvojuje **s**: das Ergebnis – Ergebnisse.

Příklady nepravidelného tvoření plurálu

DIE: die Firma – Firmen; die Villa – Villen; die Praxis – Praxen

DER: der Bus – Busse; der Mythos – Mythen; der Organismus – Organismen; der Terminus – Termini; der Zyklus – Zyklen

DAS: das Adverb – Adverbien; das Album – Alben; das Datum – Daten; das Faktum – Fakten; das Femininum – Feminina; das Forum – Foren; das Genus – Genera; das Gymnasium – Gymnasien; das Individuum – Individuen; das Indiz – Indizien; das Kriterium – Kriterien; das Maskulinum – Maskulina; das Material – Materialien; das Ministerium – Ministerien; das Museum – Museen; das Neutrum – Neutra; das Praktikum – Praktika; das Prinzip – Prinzipien; das Risiko – Risiken; das Spektrum – Spektren; das Spezifikum – Spezifika; das Stadion – Stadien; das Stadium – Stadien; das Stipendium – Stipendien; das Studium – Studien; das Verbum – Verben; das Zentrum – Zentren

der Saal = Säle (*sály*) × die Saale (*řeka Sála*)

Substantiva das Konto a das Thema mohou mít tyto tvary plurálu:

Konten – *převládající podoba*; Kontos – *zejména v počítačové oblasti*; Konti – *podle italštiny*; Themen – *převládající podoba*; Themata – *podle starořečtiny*

Některá význačná substantiva se liší v plurálu

der Ausdruck	Ausdrücke – výrazy	Ausdrucke – výtisky
die Bank	Banken – banky	Bänke – lavičky
die Mutter	Mütter – maminky	Muttern – matice šroubu
der Strauß	Sträube – kytice	Strauße – pštrosi
das Wort	Wörter – jednotlivá slova	Worte – souvislá řeč

1. Vytvořte plurál:

unvergessliche Abend _____ ; kleine Affe _____ ; geschälte Apfel _____ ; diensthabende Arzt _____ ;
runde Ball _____ ; protestierende Bauer _____ ; grüne Baum _____ ; verschneite Berg _____ ; nasse
Boden _____ ; handgeschriebene Brief _____ ; klein Bruder _____ ; leistungsfähige Computer _____ ;
zitternde Finger _____ ; rohe Fisch _____ ; langjährige Freund _____ ; beide Fuß _____ ; blühen-
de Garten _____ ; runde Geburtstag _____ ; römische Gott _____ ; reiche Herr _____ ; bellende
Hund _____ ; zwölfjährige Junge _____ ; kluge Kopf _____ ; zurückgezahlte Kredit _____ ; ange-
hende Lehrer _____ ; feste Lohn _____ ; richtige Mann _____ ; moderne Mensch _____ ; kommende
Monat _____ ; berühmte Name _____ ; besuchte Onkel _____ ; liebe Opa _____ ; ruhige Platz _____ ;
logische Schluss _____ ; bequeme Schuh _____ ; begabte Schüler _____ ; uneheliche Sohn _____ ;
warme Sommer _____ ; ruhige Sonntag _____ ; kilometerlange Stau _____ ; rollende Stein _____ ;
wenige Tag _____ ; leere Teller _____ ; reservierte Tisch _____ ; werdende Vater _____ ; bedrohte
Vogel _____ ; geparkte Wagen _____ ; dichte Wald _____ ; lange Weg _____ ; milde Winter _____ ;
verspätete Zug _____

2. Vytvořte plurál:

individuelle Angst _____ ; anstrengende Arbeit _____ ; frische Blume _____ ; junge Familie _____ ;
halbvoll Flasche _____ ; entscheidende Frage _____ ; kluge Frau _____ ; unendliche Geschich-
te _____ ; freie Hand _____ ; finanzielle Hilfe _____ ; gute Idee _____ ; freilebende Katze _____ ;
kleine Klasse _____ ; eingerichtete Küche _____ ; erfahrene Lehrerin _____ ; graue Maus _____ ; erste
Minute _____ ; finstere Nacht _____ ; feine Nase _____ ; schriftliche Notiz _____ ; eigene Oma _____ ;
ernste Sache _____ ; private Schule _____ ; ältere Schwester _____ ; letzte Sekunde _____ ; folgende
Seite _____ ; große Stadt _____ ; zuständige Stelle _____ ; enge Straße _____ ; viele Stunde _____ ;
freundliche Tante _____ ; eiserne Tür _____ ; edle Uhr _____ ; fremde Welt _____ ; grüne Wiese _____ ;
ganze Woche _____ ; fertige Wohnung _____ ; aktuelle Zahl _____ ; frühere Zeit _____ ; deutsche
Zeitung _____

3. Vytvořte plurál:

geschlossene Auge _____ ; gestohlene Auto _____ ; gekreuzte Bein _____ ; konkrete Beispiel _____ ;
ungemachte Bett _____ ; gemalte Bild _____ ; selbstgebackene Brot _____ ; schöne Buch _____ ;
mobile Büro _____ ; nützliche Ding _____ ; stille Dorf _____ ; hochwertige Fahrrad _____ ; schmutzige
Fenster _____ ; fröhliche Fest _____ ; historische Gebäude _____ ; selbstgebastelte Geschenk _____ ;
strahlende Gesicht _____ ; zerbrochene Glas _____ ; schwarze Haar _____ ; sanierte Haus _____ ;
schlagende Herz _____ ; ungewöhnliche Hobby _____ ; nächste Jahr _____ ; spielende Kind _____ ;
verschiedene Land _____ ; normale Leben _____ ; brennende Licht _____ ; Schwarze Loch _____ ;
kleine Mädchen _____ ; geometrische Muster _____ ; springende Pferd _____ ; beladene Schiff _____ ;
spannende Spiel _____ ; ausgewählte Stück _____ ; wilde Tier _____ ; sonnige Zimmer _____

4. Co mají společného substantiva ve cvičení 1? A ve cvičení 2? A ve cvičení 3?

5. Doplňte substantiva v plurálu:

1. Bank: hölzerne _____ – kommerzielle _____
2. Mutter: fest angezogene _____ – berufstätige _____
3. Wort: mehrsilbige _____ – freundliche _____
4. Ausdruck: fachsprachliche _____ – farbige _____
5. Strauß: _____ – duftende _____ –
afrikanische _____

3. ČLEN DIE

- Člen die je nejčastějším členem. Má ho asi 46 % substantiv.
- Člen die mají substantiva označující ženy (výjimky u označování osob ► 5).
- Člen die mají dvojslabičná substantiva, která končí na -e (výjimky: das Auge, das Café, das Ende, der Kaffee, der Käse, der Name, der Wille a substantiva s n-deklinací ► 4).

- **Podle tvaru jsou die substantiva končící na:**

- ade: die Fassade, die Limonade, die Schokolade
- age: die Etage, die Garage, die Passage
- anz: die Akzeptanz, die Arroganz, die Bilanz
- ei: die Bücherei, die Datei, die Konditorei (× der Brei, der Papagei)
- elle: die Frikadelle, die Forelle, die Kapelle
- enz: die Existenz, die Konkurrenz, die Tendenz
- ette: die Klarinette, die Palette, die Pinzette
- heit: die Einzelheit, die Freiheit, die Gewohnheit
- ie [i]: die Batterie, die Epidemie, die Garantie
- ie [ie]: die Familie, die Folie, die Kastanie
- ik: die Fabrik, die Kritik, die Politik (× die Plastik = *plastika*, *socha*, das Plastik = *plast*)
- ion: die Pension, die Region, die Union (× das Stadion, Pl. Stadien, *přízvuk na „a“*)
- ive: die Alternative, die Initiative, die Perspektive
- keit: die Fähigkeit, die Möglichkeit, die Tätigkeit
- ose: die Diagnose, die Hypnose, die Osmose
- schaft: die Gesellschaft, die Landschaft, die Wirtschaft
- tät: die Fakultät, die Realität, die Universität
- ung: die Bewerbung, die Übersetzung (× der Schwung, der Sprung; ung *zde není přípona*)
- ur: die Figur, die Kultur, die Natur (× das Abitur)

Plurál je u všech těchto přípon -(e)n.

- **Podle významu jsou die:**

Ovoce: die Birne, die Kirsche, die Banane, die Kiwi, die Ananas (× der Apfel, der Pfirsich)

Květiny: die Nelke, die Rose, die Tulpe (× das Veilchen)

Stromy: die Tanne, die Fichte, die Buche, die Eiche (× der Ahorn)

Některé země: názvy končící na -ei: die Slowakei, die Türkei, die Mongolei; *dále* die Schweiz, die Ukraine

Značky motocyklů: die Harley-Davidson

Číslice: die Eins, die Zwei

V současné době nahrazuje řada mluvčích generické maskulinum **vyjádřením obou rodů**. V německy psaném textu se můžeme setkat např. s těmito způsoby vyjádření obou rodů:

Binnen I (I uprostřed): StudentInnen

Gendersternchen (genderová hvězdička): Student*innen

Gender-Doppelpunkt (genderová dvojtečka): Student:innen

Někdy se používají *zpodstatnělá adjektiva*: Studierende

Ženské tvary se tvoří příponou -in (der Student, die Studentin, v plurálu se zdvojuje n – die Studentinnen)

Na internetu je píseň Sebastiana Krumbiegela „Die Demokratie ist weiblich“

Cvičení v kapitole 3 a 4 obsahují substantiva ze slovní zásoby úrovně A1, cvičení se substantivy, která mají člen podle pravidel v kapitolách 3–5, je v kapitole 5.

1. Doplňte určité členy (substantiva ze slovní zásoby pro úroveň A1 – 1. část):

_____ ganze Abend; _____ planmäßige Abfahrt; _____ verspätete Abflug; _____ anonyme Absender; _____ falsche Adresse; _____ durchschnittliche Alter; _____ gute Anfang; _____ unverbindliche Angebot; _____ verspätete Ankunft; _____ telefonische Anmeldung; _____ höfliche Anrede; _____ gebührenfreie Anruf; _____ automatische Ansage; _____ drahtlose Anschluss; _____ passende Antwort; _____ ganzseitige Anzeige; _____ luxuriöse Apartment; _____ rote Apfel; _____ große Appetit; _____ tägliche Arbeit; _____ sichere Arbeitsplatz; _____ erhobene Arm; _____ erfahrene Arzt; _____ mathematische Aufgabe; _____ defekte Aufzug; _____ menschliche Auge; _____ ganztägige Ausflug; _____ hintere Ausgang; _____ falsche Auskunft; _____ benachbarte Ausland; _____ integrierte Ausländer; _____ konkrete Aussage; _____ gültige Ausweis; _____ teure Auto; _____ gesperrte Autobahn; _____ beschädigte Automat; _____ schlafende Baby; _____ örtliche Bäckerei; _____ renovierte Bad; _____ privatisierte Bahn; _____ zentrale Bahnhof; _____ provisorische Bahnsteig; _____ hölzerne Balkon; _____ geschälte Banane; _____ schulische Bank; _____ ausländische Bank; _____ flache Bauch; _____ gefällte Baum; _____ leitende Beamte; _____ linke Bein; _____ praktische Beispiel; _____ gute Bekannte; _____ erlernte Beruf; _____ bezogene Bett; _____ kühle Bier; _____ gemalte Bild; _____ gelbe Birne; _____ höfliche Bitte; _____ gespitzte Bleistift; _____ blühende Blume; _____ unbeschriebene Bogen; _____ offene Brief; _____ selbstklebende Briefmarke; _____ selbstgebackene Brot; _____ belegte Brötchen; _____ kleine Bruder; _____ gedruckte Buch; _____ große Buchstabe; _____ fahrende Bus; _____ weiche Butter; _____ kleine Café; _____ ehemalige Chef; _____ tragbare Computer; _____ elegante Dame; _____ herzliche Dank; _____ heutige Datum; _____ letzte Dienstag; _____ trendige Disco; _____ bekannte Doktor; _____ nächste Donnerstag; _____ winzige Dorf; _____ portable Drucker; _____ unverständliche Durchsage; _____ große Durst; _____ kalte Dusche; _____ nächste Ecke; _____ gleichaltrige Ehefrau; _____ geliebte Ehemann; _____ hartgekochte Ei; _____ separate Eingang; _____ freundliche Einladung; _____ freie Eintritt; _____ billige Einzelzimmer; _____ weitergeleitete E-Mail; _____ potenzielle Empfänger; _____ glückliche Ende; _____ ehrliche Entschuldigung; _____ schlechte Ergebnis; _____ berufstätige Erwachsene; _____ leckere Essen; _____ erfahrene Fahrer; _____ gültige Fahrkarte; _____ gebrauchte Fahrrad; _____ vierköpfige Familie; _____ leuchtende Farbe; _____ eingegangene Fax; _____ grobe Fehler; _____ bewegliche Feiertag; _____ olympische Feuer; _____ hohe Fieber; _____ erfolgreiche Film; _____ ausländische Firma; _____ rohe Fisch; _____ leere Flasche; _____ gegrillte Fleisch; _____ moderne Flughafen; _____ startende Flugzeug; _____ amtliche Formular; _____ gerahmte Foto; _____ bekannte Frau; _____ heutige Freitag; _____ knappe Freizeit; _____ gute Freund; _____ astronomische Frühling; _____ kontinentale Frühstück; _____ politische Führung; _____ rechte Fuß; _____ attraktive Fußball; _____ botanische Garten; _____ zahlende Gast; _____ besuchte Geburtsort; _____ achtzehnte Geburtstag; _____ knackige Gemüse; _____ leichte Gepäck; _____ lukrative Geschäft; _____ originelle Geschenk; _____ klärende Gespräch; _____ warme Getränk; _____ spezifische Gewicht; _____ zerbrochene Glas; _____ tote Gleis; _____ große Glück; _____ verspätete Glückwunsch; _____ physikalische Größe; _____ fünffache Großmutter; _____ siebenfache Großvater; _____ andere Gruppe; _____ herzliche Gruß; _____ blonde Haar; _____ gegrillte Hähnchen; _____ gebuchte Halbpension; _____ riesige Halle; _____ nächste Haltestelle; _____ leere Hand; _____ klingelnde Handy; _____ eigene Haus; _____ fertige Hausaufgabe; _____ ferne Heimat; _____ neblige Herbst; _____ elektrische Herd; _____ ältere Herr; _____ erste Hilfe; _____ große Hobby; _____ goldene Hochzeit; _____ komfortable Hotel; _____ bellende Hund; _____ große Hunger

4. ČLEN DER

- Člen der je druhým nejčastějším členem. Má ho asi 34 % substantiv.
- Člen der mají často jednoslabičná substantiva: der Flug, der Schritt, der Tag, der Zug.

- **Podle tvaru jsou der substantiva končící na:**

-ig: der Käfig

-ling: der Schmetterling

-or: der Motor, der Reaktor (× das Labor)

-ismus: der Optimismus, der Organismus, der Realismus

(mnemotechnická pomůcka: slovo ig-ling-or-ismus)

- **Podle významu jsou der:**

Části dne: der Morgen, der Mittag, der Abend (× die Nacht)

Roční období: der Frühling, der Sommer, der Herbst, der Winter (× das Jahr)

Měsíce: der Januar, der Februar, der März, der April, der Mai, der Juni, der Juli, der August, der September, der Oktober, der November, der Dezember

Dny v týdnu: der Montag, der Dienstag, der Mittwoch, der Donnerstag, der Freitag, der Samstag, der Sonntag

Projevy počasí: der Blitz, der Hagel, der Regen, der Schnee, der Taifun, der Tau (× das Tau ► 6), der Wind

Značky aut: der Škoda, der Mercedes

Alkoholické nápoje: der Wein, der Wodka, der Sliwowitz (× das Bier)

Světové strany: der Norden, der Süden, der Osten, der Westen

- **Substantiva s n-skloňováním**

Zhruba 9 % maskulin má tzv. n-skloňování, tzn. že kromě 1. pádu mají koncovku -(e)n. Většinou jsou životná.

	singulár	plurál
1. pád	der Junge	die Jungen
2. pád	des Jungen	der Jungen
3. pád	dem Jungen	den Jungen
4. pád	den Jungen	die Jungen

Mezi substantiva s n-skloňováním patří:

Označení národností na -e: der Franzose, der Grieche, der Kroate, der Pole, der Slowake, der Tscheche

Označení osob na -e: der Erbe, der Experte, der Kollege, der Kunde, der Zeuge

Označení zvířat: der Affe, der Bär, der Hase, der Falke, der Löwe, der Ochse, der Schimpanse

Označení osob na -and, -ant, -at, -ent, -ist, -nom, -oge: der Doktorand, der Lieferant, der Adressat, der Produzent, der Journalist, der Astronom, der Pädagoge

Další označení osob: der Architekt, der Athlet, der Bauer, der Christ, der Favorit, der Fotograf, der Graf, der Held, der Nachbar, der Philosoph, der Pilot, der Prinz

Označení věcí: der Automat, der Diamant, der Planet, der Satellit

Výjimky:

- der Herr má v singuláru kromě 1. pádu koncovku -n (Herrn); v plurálu -en (Herren)
- substantiva Name, Buchstabe, Funke, Gedanke, Glaube, Wille mají ve 2. pádě koncovku -ns, ve 3. a 4. pádě koncovku -n (1. der Name, 2. des Namens, 3. dem Namen, 4. den Namen)
- das Herz: Sg.: 1. das Herz, 2. des Herzens, 3. dem Herzen, 4. das Herz; Pl.: die Herzen

1. Doplňte určité členy (substantiva ze slovní zásoby pro úroveň A1 – 2. část):

_____ konkrete Information; _____ drahtlose Internet; _____ grüne Jacke; _____ halbe Jahr;
 _____ lukrative Job; _____ fleißige Jugendliche; _____ brave Junge; _____ heiße Kaffee;
 rote Karte; _____ gelbe Kartoffel; _____ leere Kasse; _____ schulpflichtige Kind; _____ städtische
 Kindergarten; _____ klimatisierte Kino; _____ kleine Kiosk; _____ dritte Klasse; _____ saubere
 Kleidung; _____ vergessene Koffer; _____ beliebte Kollege; _____ gesperrte Konto; _____ kühle
 Kopf; _____ tschechische Küche; _____ süße Kuchen; _____ blaue Kugelschreiber; _____ mo-
 derne Kühlschrank; _____ potenzielle Kunde; _____ besuchte Kurs; _____ geschlossene Laden;
 _____ ganze Land; _____ normale Leben; _____ motivierte Lehrer; _____ künstliche Licht;
 populäre Lied; _____ beladene Lkw; _____ vegetarische Lokal; _____ optimale Lösung;
 hübsche Mädchen; _____ junge Mann; _____ komplizierte Maschine; _____ Adriatische Meer;
 _____ normale Mensch; _____ hohe Miete; _____ frische Milch; _____ erste Minute; _____ helle
 Mittag; _____ ungefähre Mitte; _____ vorletzte Mittwoch; _____ alten Möbel; _____ wichtige Mo-
 ment; _____ ganze Monat; _____ folgende Montag; _____ winterliche Morgen; _____ lachende
 Mund; _____ zweifache Mutter; _____ heiße Nachmittag; _____ schwarze Nacht; _____ bekannte
 Name; _____ kalte Norden; _____ aktuelle Nummer; _____ frische Obst; _____ pflanzliche Öl;
 _____ liebe Oma; _____ nette Opa; _____ vorbildliche Ordnung; _____ richtige Ort; _____ Ferne
 Osten; _____ leere Papier; _____ ideale Partner; _____ spontane Party; _____ biometrische Pass;
 _____ einjährige Pause; _____ konkrete Plan; _____ erste Platz; _____ alarmierte Polizei;
 elektronische Post; _____ korrekte Postleitzahl; _____ kurze Praktikum; _____ alltägliche Praxis;
 _____ hohe Preis; _____ technische Problem; _____ kostenlose Prospekt; _____ mündliche Prü-
 fung; _____ leere Raum; _____ unbezahlte Rechnung; _____ tagelange Regen; _____ gekochte
 Reis; _____ dienstliche Reise; _____ spezialisierte Reisebüro; _____ aktualisierte Reiseführer;
 _____ notwendige Reparatur; _____ italienische Restaurant; _____ renovierte Rezeption;
 gepresste Saft; _____ gemischte Salat; _____ grobe Salz; _____ schulfreie Samstag; _____ zitierte
 Satz; _____ geschlossene Schalter; _____ zweisprachige Schild; _____ rohe Schinken; _____ lo-
 gische Schluss; _____ passende Schlüssel; _____ riesige Schrank; _____ bequeme Schuh;
 staatliche Schule; _____ begabte Schüler; _____ jüngste Schwester; _____ moderne Schwimm-
 bad; _____ berühmte Sehenswürdigkeit; _____ letzte Sekunde; _____ bequeme Sofa;
 dreijährige Sohn; _____ trockene Sommer; _____ strahlende Sonne; _____ vorletzte Sonntag;
 _____ kurze Speisekarte; _____ faire Sport; _____ deutsche Sprache; _____ ewige Stadt;
 erste Stelle; _____ sechste Stock; _____ breite Straße; _____ elektrische Straßenbahn;
 ehemalige Student; _____ vierjährige Studium; _____ nächste Stunde; _____ gebirgige Süden;
 _____ erste Tag; _____ eigene Tasche; _____ bestellte Taxi; _____ heiße Tee; _____ erste Teil;
 _____ mobile Telefon; _____ vereinbarte Termin; _____ schriftliche Test; _____ gedruckte Text;
 _____ kontroverse Thema; _____ teure Ticket; _____ runde Tisch; _____ erwachsene Tochter;
 _____ saubere Toilette; _____ reife Tomate; _____ schmale Treppe; _____ goldene Uhr;
 theoretische Unterricht; _____ elektronische Unterschrift; _____ kurze Urlaub; _____ dreifache
 Vater; _____ eingetragene Verein; _____ geschickte Verkäufer; _____ unseriöse Vermieter;
 entfernte Verwandte; _____ ganze Vormittag; _____ beliebte Vorname; _____ äußerste Vorsicht;
 _____ fünfstellige Vorwahl; _____ kochende Wasser; _____ trockene Wein; _____ globalisierte
 Welt; _____ wilde Westen; _____ sonnige Wetter; _____ heftige Wind; _____ harte Winter;
 folgende Woche; _____ kommende Wochenende; _____ klare Wort; _____ letzte Zeit;
 abonnierte Zeitung; _____ brennende Zigarette; _____ saubere Zimmer; _____ ermäßigte Zoll;
 _____ überfüllte Zug

5. ČLEN DAS

- Člen das je nejméně častým členem, má ho asi 20 % substantiv.
- Člen das mají zpodstatnělá slovesa: das Essen, das Trinken, das Lernen, das Kochen.

- **Podle tvaru jsou das substantiva končící na:**

-chen (zdrobňující přípona): das Häuschen (× der Kuchen; chen zde není přípona)

-lein (také zdrobňující; někdy tvoří básnické výrazy): das Bettlein (das Fräulein = slečna; v němčině zastaralé, ženy se vždy označují jen Frau, i když jsou velmi mladé)

-tel (zlomky): das Drittel, das Viertel (× die Hälfte)

-ing: das Dressing, das Jogging, das Meeting, das Training (× der Pudding, der Smoking, der Fasching)

-um: das Album, das Datum, das Studium, das Praktikum (× der Konsum)

-ma: das Asthma, das Thema, das Komma

-ment: das Argument, das Dokument, das Experiment, das Kompliment, das Sortiment (der Moment ► 6; der Zement)

-o: das Auto, das Büro, das Kino, das Konto

-ett: das Ballett, das Büfett, das Etikett, das Tablett

- **Podle významu jsou das:**

Kontinenty: Afrika, Amerika, Asien, Australien, Europa (× die Antarktis)

Města (s přívlastkem; jinak bez členu): das romantische Prag

Státy (s přívlastkem; jinak bez členu; země se členem die ► 3): das heutige Deutschland

Kovy a další látky: das Eisen, das Gold, das Holz, das Kupfer, das Messing, das Salz, das Silber (× der Stahl, der Schwefel, die Bronze, die Kohle); *složeniny se -stoff* ► Stoff

Barvy: das Gelb, das Grün, das Weiß

Jazyky: das Deutsch (das Deutsch × das Deutsche ► Sprache), das Tschechisch

Písmena: das A, das B

- **Substantiva, u kterých gramatický rod neodpovídá přirozenému rodu**

Existují substantiva, u nichž se gramatický rod (das Genus) neshoduje s rodem přirozeným (das Geschlecht), substantiva označující ženy tedy nejsou die a substantiva označující muže nejsou der.

DER

i když se mluví o ženách, říká se der Boss, der Gast, der Single, der Star

DIE

i když se mluví o mužích, říká se die Geisel (rukojmí), die Person (osoba), die Wache (stráž), die Waise (sirotek)

složeniny s -kraft se používají pro rodově neutrální vyjadřování: die Lehrkraft označuje učitelku i učitele

DAS

již zmíněné das Mädchen, das Fräulein se zdrobňujícími příponami

das Callgirl (call-girl), das Fotomodell (modelka), das Gegenüber (protějšek), das Genie (génies), das Individuum (individuum), das Mannequin (manekýn/a), das Mitglied (člen), das Model/ll (model/ka), das Opfer (oběť), das Weib (žena; zastaralé, pejorativně nebo v dialektu), das Wesen (bytosť)

1. Doplňte určité členy:

_____ gestartete Offensive; _____ neugierige Affe; _____ chemische Industrie; _____ glänzende Gold; _____ entsteinte Kirsche; _____ torlose Drittel; _____ große Motivation; _____ prickelnde Sekt; _____ absolute Sicherheit; _____ kalte Januar; _____ eingekochte Marmelade; _____ junge Kollege; _____ kleine Mädchen; _____ gasförmige Wasserstoff; _____ elektronische Vignette; _____ langjährige Mitglied; _____ populäre Musik; _____ bergige Österreich; _____ heutige Meeting; _____ extravagante Frisur; _____ potenzielle Opfer; _____ vorsichtige Optimismus; _____ ökologische Landwirtschaft; _____ komplexe Thema; _____ abschließende Prüfung; _____ emotionale Intelligenz; _____ gesprochene Deutsch; _____ einzelne Person; _____ blaue Planet; _____ verantwortliche Führungskraft; _____ mathematische Genie; _____ ungewöhnliche Fähigkeit; _____ geschmiedete Eisen; _____ geförderte Kohle; _____ winterliche Tschechien; _____ fachgerechte Montage; _____ politische Partei; _____ übersichtliche Tabelle; _____ herbstliche Abend; _____ kalte Büffet; _____ wissenschaftliche Autorität; _____ ganze Wahrheit; _____ heftige Wind; _____ amerikanische TV-Serie; _____ farbige Grafik; _____ schwarze Škoda; _____ erste Lektion; _____ beste Prognose; _____ kleine Buchstabe; _____ große Freundschaft; _____ ergonomische Tastatur; _____ Kanadische Ahorn; _____ belegte Brötchen; _____ dunkle Nacht; _____ gemütliche Pension; _____ herrliche Slowakei; _____ dezente Eleganz; _____ kleine Portion; _____ dritte Album; _____ wirtschaftliche Effizienz; _____ pulvrige Schnee; _____ finanzielle Prämie; _____ komplette Mannschaft; _____ uralte Linde; _____ berufliche Tätigkeit; _____ entwickelte Region; _____ sachliche Argument; _____ poetische Novelle; _____ elektrische Lokomotive; _____ grüne Gurke; _____ offizielle Statistik; _____ deutsche Botschaft _____ springende Eichhörnchen; _____ unbeweisbare Theorie; _____ große Star; _____ objektive Realität; _____ klimatisierte Büro; _____ genaue Diagnose; _____ gegenseitige Toleranz; _____ vermietete Immobilie; _____ erste Million, _____ innovative Technik; _____ traditionelle Europa; _____ heftige Allergie; _____ vernünftige Gedanke; _____ berühmte Brauerei; _____ logische Konsequenz; _____ fleißige Arbeitskraft; _____ wunderschöne Salzburg; _____ verpasste Gelegenheit; _____ neutrale Schweiz; _____ gedeckte Tischlein; _____ einzige Möglichkeit; _____ sonnige Italien; _____ papierne Serviette; _____ geriebene Käse; _____ demokratische Gesellschaft; _____ klare Struktur; _____ milde Essig

2. Doplňte členy u slov končících na -st:

_____ übertriebene Angst; _____ breite Brust; _____ öffentliche Dienst; _____ große Durst; _____ zweitägige Fest; _____ moderne Kunst; _____ verlängerte Frist; _____ saisonale Obst; _____ elektronische Post; _____ letzte Rest; _____ durchgeführte Test; _____ massive Verlust; _____ gegrillte Wurst

3. Doplňte určité členy:

_____ offene Tür; _____ strenge Verbot; _____ kleine Punkt; _____ neue Dach; _____ kommunale Behörde; _____ ausgepresste Saft; _____ giftige Gas; _____ ausgeschaltete Ampel; _____ wichtige Detail; _____ lange Dauer; _____ gebrochene Arm; _____ alte Denkmal; _____ geplante Flucht; _____ süße Eis; _____ große Gefahr; _____ leere Blatt; _____ mehrtägige Besuch; _____ zuständige Amt; _____ duftende Braten; _____ offene Fenster; _____ konkrete Projekt, _____ griechische Alphabet; _____ knackige Gemüse; _____ ausführliche Bericht; _____ physikalische Prinzip; _____ wahre Wunder; _____ hohe Gebühr; _____ schöne Gefühl; _____ große Auswahl; _____ gespendete Blut; _____ Prager Burg; _____ nächste Ziel; _____ geschätzte Wert; _____ ideale Ort; _____ gerahmte Spiegel; _____ chemische Prozess; _____ lebenswichtige Vitamin; _____ eingetragene Verein; _____ hohe Turm; _____ große Talent; _____ generierte Kode; _____ harte Polster